

Sosyal Çalışmacıların Yazılı Basında Temsili Üzerine Nitel Bir Araştırma

A Qualitative Research on Representation of Social Workers in Print Media

Alındı 01.05.2020
Kabul Edildi 19.06.2020
Yayınlandı 20.06.2020

Makale Atıf: Yanardağ, U. (2020). Sosyal Çalışmacıların Yazılı Basında Temsili Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 4(2), 1-8.

Öz: Bu çalışma, sosyal çalışmacıların yazılı basında temsiliyle ilgili bir araştırmadır. Araştırma kapsamında, bir medya izleme sağlayıcısı aracılığıyla erişilen ve 21.11.2018 ve 31.12.2020 tarihleri arasında yayınlanan 2460 haber doküman incelemesi yöntemiyle Atlas.ti programı ile analiz edilmiş olup yapılan inceleme sonucunda sosyal çalışmacıların yazılı basında temsiline daha çok haberler üzerinden gerçekleştiği, sosyal çalışmacıların dokuz tema çerçevesinde haberlere konu olduğu görülmüştür. Bu dokuz tema; “hizmet tanıtımı veya kurumla ilgili haberler, danışanlarla ilgili haberler, yasal düzenlemeler, eğitim çalışmalarıyla ilgili haberler, projelerle ilgili haberler, adli haberler, istihdamla ilgili haberler, siyasilerin demeçleri, sivil toplum (STÖ) çalışanı olmak” şeklinde ele alınmaktadır.

Anahtar kelimeler: Yazılı basın, haber, medya, sosyal çalışmacı

Abstract: This study is a focus on the representation of social workers in the print media. Within the scope of the research, 2460 news were accessed through a media monitoring provider and published between the dates of 21.11.2018 and 31.12.2020 and were analyzed with the Atlas.ti program, and as a result, it was observed that the representation of social workers in the print media was mostly based on the news, and social workers were subject of which could be analyzed under nine themes. These nine themes were; “Service promotion or institution-related news, client-related news, legal regulations, news about educational studies, news about projects, forensic news, employment-related news, statements of politicians, being a NGO worker”.

Key words: Print media, news, media, social worker

1. Giriş

“Her türden sözlü, yazılı, basılı, görsel metin ve imgeleri içeren çok geniş iletişim araçlarını kapsayan” (Mora, 2008:3) medya, kamuoyu oluşturma yönlendirme işlevlerine sahip olduğu için giderek önemi artan bir güç haline gelmektedir (Yeğen, 2014). Öte yandan, medyanın sadece kamuoyu oluşturma ve yönlendirme gücü bulunmamakta olup bilgi aktarma ve eğlendirme, toplumsal birliktelik oluşturma (Medialiteracy, 2007, akt.: Yılmaz, 2013:230), toplumsal hareketler oluşturma, sosyalizasyona, toplum yapısına ve kültürel yapıya etkide bulunma gibi çeşitli işlevleri de bulunmaktadır (Vardalier, 2019:358-359). Bu bağlamda medyanın yasama, yürütme ve yargı dışında demokrasinin dördüncü ayağı olarak kabul edilen (Türk, 2013:55) bir güç olduğunu söylemek mümkündür. Medyanın işlevlerinden gelen bu gücü, mesleki uygulamaların gerçekleştirilmesini de şekillendirmektedir. Franklin’e (2014) göre bu durum, sosyal çalışma (sosyal hizmet) mesleğinin gerçekleştirilmesini, danışanlarla kurulan ilişkileri ve nihayetinde sosyal politikaları etkileyebilmektedir. Bu bağlamda, sosyal çalışma mesleğinin medyada pozitif bir imajının olması, mesleğin etkililiği, görünümü ve sosyal çalışma programlarının desteklenmesi, danışanların sesinin duyurulması açısından önem taşımaktadır (Kaufman ve Raymond, 1996, akt.: Lecroy ve Stinson, 2005:165). Bu durum, İngilizce konuşulan ülkelerde, kitle iletişim araçlarında sosyal çalışmacıların nasıl resmedildiğine dair çeşitli araştırmaları da beraberinde getirmiştir (Franklin ve Parton, 1991, Gabor, 1990, Hiersteiner, 1998, McGowan ve Walsh, 2000, akt.: Reid ve Misener, 2000:194).

Birleşik Krallık’ta yürütülen bir araştırmaya katılan 3000 sosyal çalışmacının %92’sinin medyada yer alan haberlerde, sosyal hizmetlere dair eleştirel bir dilin bulunduğu, haberlerde sosyal hizmetlerin yanlış şekilde sunulduğunu, sosyal hizmetlerle ilgili haberlerin sosyal çalışmacıları demoralize ettiğini düşündükleri görülmüştür (Zugazaga vd., 2014:621). Öte yandan, literatürde, basında sosyal çalışma mesleğine dair olumsuz haberlerin yayınlanmasının, danışanların güveni ve çalışana güven açısından etkili olabileceği de belirtilmektedir (DeLauro, 2005; Franklin & Parton, 1991; Gibelman, 2004).

İngiltere’de sosyal çalışma temalı haberlerin yapılaş şekli inceleyen Aldridge (1990), her ne kadar, sosyal çalışma mesleğine ilişkin haberlerde, tıp haberlerinin haberleştirilmesine benzer bir şekilde iyi haberlerin de yapıldığını belirtse de, sosyal çalışma mesleğine dair negatif haberlerin, suç davaları, kamusal soruşturmalar, yaşlı bir adamın ölü bulunması gibi haberlerin etrafında yapıldığını belirtmektedir. Medya özellikle çocuk koruma alanındaki başarısızlıklara yoğunlaşarak, önyargılı ve olumsuz bir şekilde sosyal çalışmacıları tasvir edebilmektedir (Franklin ve Parton 1991; 2001, Mendes, 2001, akt: Zugazaga vd., 2006).

Bu bağlamda medyada sosyal çalışma mesleğinin nasıl temsil edildiği önemlidir. Sosyal çalışma mesleğinin medyada nasıl temsil edildiğinin ortaya konulabilmesi için, sosyal çalışma mesleğinin basındaki görünümünün ortaya konulmasına

ihtiyaç vardır. Bu gereklilik doğrultusunda bu çalışma Türkiye’de yerel ve ulusal yazılı basında sosyal çalışmacıların nasıl temsil edildiğini ortaya koymak amacıyla. Bu çerçevede, önce yazılı basın kavramı açıklanacak, ardından araştırma bulguları ortaya konarak tartışılacaktır.

1.1. Yazılı Basın

Yazılı basını gazeteler ve dergiler olmak üzere iki yayın türüne ayırmak mümkündür. Birinci yayın türü olan gazeteler, “güncel, siyasal, ekonomik ve sosyal konularda haber, bilgi, yorum ve reklamların toplanarak basıldığı bir yayım ve iletişim aracıdır” (Aydın ve Taş, 2016:61).Gazeteleri sahip oldukları içeriğe göre; “bir kısım düşünceyi ön planda tutan, ciddi haberlere sayfalarında yer veren ve köşe yazılarına önem veren gazeteler” olarak tanımlanabilecek fikir gazeteleri ve “magazine ağırlık veren ve okuyucusunu eğlendirmeyi amaçlayan” magazin gazeteleri olarak ikiye ayırmak mümkündür (Örs, 2018:50).

Yaygınlığına göre ise gazeteleri, bulunduğu il veya ilçenin sınırları içinde dağıtılan gazete olarak tanımlanabilecek yerel gazeteler, bir coğrafi bölgeye yönelik yayım yapan bölgesel gazeteler ve ülkenin tamamıyla ilgili yayım yapan ulusal gazeteler olmak üzere üç grupta tanımlamak mümkündür (Örs, 2018:51). Öte yandan gazeteleri yayım sıklığı (günlük, haftalık), boyut (tabloid, klasik) olarak da ayırmak mümkündür (Karahisar,2012:11)

Bir diğer yazılı basın türü ise dergilerdir. Dergileri, “haber, röportaj ve magazin konularına ağırlık veren ve gazetelere göre daha uzun zaman dilimleri içerisinde çıkartılan” (Tengilimoğlu ve Öztürk, 2016:43) yayınlar olarak tanımlamak mümkündür. Bunun yanında dergileri de magazin ve magazin olmayan olarak ikiye ayırmak mümkündür. Her ne kadar dergi kavramı yerine magazin kavramı da kullanılabilirdi olsa da dergi genellikle bilimsel, “magazin” ise daha çok aktüel konularda yayım yapan araçlar olarak tanımlanabilir (Aydın ve Taş, 2016:65). Yazılı basının çeşitli özellikleri vardır. Bu özellikleri aşağıdaki gibi tanımlamak mümkündür:

- “Gazete ve dergiler yalnız göze hitap eden kitle haberleşme araçlarıdır.
- Okuma-yazma bilmeyenler, yazılı basının yazdıklarını okuyamaz, ancak dinleme yoluyla anlayabilirler.
- Yazılı basının ulaştığı haber mesajları, saklanabilir bir belge niteliği taşır.
- Yazılı basın, haberleri daha ayrıntılı derinliğine inerek sunar” (Tokgöz,1981:6).

1.2. Sosyal Çalışmacıların Yazılı Basında Temsil Alanı Olarak Haberler

Bireyin “bilme ve öğrenme istekleri dikkate alınarak oluşmuş her şeye” haber denir (Devran,2010). Bir olayın haberleştirilmesine ilişkin çeşitli unsurların bulunması gerekmektedir. Bu unsurların ne olması gerektiğine dair farklı yazarlar farklı şekillerde sınıflandırmalarda bulunmuşlardır.

Galtung ve Ruge tarafından yapılan sınıflandırmaya göre bir haberin haber niteliği taşıması için on iki unsur bulunmalıdır (Galtung, 1973, Frost, 2000, akt: Güz, 2005:65). Bu unsurlar;

1. Sıklık: Olayın gerçekleşme zamanı ile haberleştirilecek yayın kuruluşunun haberleştirme periyodunun örtüşmesi,
2. Eşik: Bir olayı haber değeri taşıması, haberleştirilecek olayın olaydan etkilenenlerin büyüklüğüne göre (trafik kazasından ölen insan sayısı) belirlenen bir eşiğin aşılmasıyla mümkün olması,
3. Kesinlik: Haberleştirilecek bilginin kesin olması,
4. Anlamlılık: Okuyucunun haberleştirilecek şeye dair bir kültürel yakınlığının olması veya ilgi duymasının gerekliliği,
5. Uyumluluk: Haberleştirilecek olayın, okuyucuda, olayın nasıl sonuçlanacağına dair bir beklenti yaratması,
6. Anılık: Haberleştirilecek konunun tahmin edilemez bir içeriğe sahip olması veya az rastlanır olması,
7. Devamlılık: Haberleştirilecek içeriğin merak uyandırabilirliğinin devam ettirilebilir olması,
8. Düzenleme: Olayı haberleştirenin önemi (haber ajansı vb.) haberleştirilen olayın yayınlanabilme olasılığını arttırması,
9. Seçkin uluslarla ilgili olması,
10. Seçkin insanlarla ilgili olması,
11. İnsanlarla ilgili olması,
12. Olumsuz şeylerle ilgili olması (akt.: Güz, 2006: 65-68)

Öte yandan bir haberin haber değerini belirleyen çeşitli unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurları, “hedef kitlenin ne olduğunu ifade eden hedef kitle, dinleyicinin / izleyicinin olayın haberleşmesi sonucunda bu habere etkilenip etkilenmediği, bu haberin yarattığı etkinin ne kadar doğrudan olduğu, izleyicilerin ne kadar hızlı etkilendikleri gibi unsurları belirten etki, daha yakında gerçekleşen olayın haberleştirilmesinde haber değerinin yüksek olma olasılığını belirten yakınlık, olayın ilk olarak ele alınması, yeni olması veya geçerli olmasını belirten zamanlılık, habere konu olan kişinin önemli bir kişi olmasını ifade eden önemlilik, habere konu olan olayın sıra dışı olması gerektiğini belirten sıra dışı olma, toplumsal ve ekonomik çatışmalar başta olmak üzere çatışmaya neden olay ve bu olayın etkilerinin haberleştirildiği çatışma ve anlaşmazlık kavramları (Soygüder, 2003, akt.: Balcı, 2010:94-96) ile açıklamak mümkündür.

2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın amacı, Türkiye’de yazılı basında sosyal çalışmacıların nasıl temsil edildiğinin ortaya konulmasıdır. Bu çerçevede araştırma nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, nitel araştırma deseni olan fenomenolojik (olgu bilimsel) desen seçilmiştir. Fenomenolojik araştırmalarda veri analizi elde edebilmek için “içerik analizinde verilerin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkması çabası vardır” (Şimşek ve Yıldırım, 2016:72). Bu bağlamda, verilerin analizi için yazılı materyallerin analizini yapmak amacıyla kullanılan

bir nitel araştırma yöntemi (Şimşek ve Yıldırım, 2016:190-200) olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma verileri medya izleme firmasının veri tabanından elde edilmiştir. Bu kapsamda, 21.11.2018 ile 31.12.2019 tarihleri arasında Türkiye’de yayınlanan yerel ve ulusal gazeteler ve dergilerde, içinde “sosyal çalışmacı”, “sosyal hizmet uzmanı” kelimesi bulunan 2460 haber doküman olarak seçilmiştir. Bu haberlerden mevcut dokümanların tümü analize tabi tutulmuş olup çalışma grubu seçilmemiştir. Nitel araştırmada doküman incelemeleri sırasıyla; “dokümanlara ulaşma, orijinalliğinin kontrol edilmesi, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma” (Forster, 1995, akt.: Yıldırım Şimşek, 2016:194) aşamaları izlenerek gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda, medya izleme firmasının arşivinde sosyal çalışmacı, sosyal hizmet uzmanı anahtar kelimeleri girilerek veriler belirlenmiş, belirlenen veriler Atlas.ti programında içerik analizine tabi tutulmuştur. Analiz yapılırken haberlerin 2460’ının 165’i Resmi Gazete’de yayınlanmış veya yanlış kodlanmış içerikler olmaları nedeniyle değerlendirme dışı bırakılmıştır. 5 köşe yazısı da değerlendirme dışı tutulmuş, sadece haberler ele alınmıştır.

Yapılan analiz aşağıdaki sorular çerçevesinde gerçekleştirilmiştir:

- 1) Haber hangi sosyal hizmet alanıyla ilgilidir?
- 2) Haberde sosyal çalışmacıların rolü nedir?
- 3) Haberde sosyal çalışmacı nasıl tasvir edilmiştir? (Olumlu, olumsuz, nötr)
- 4) Haberde sosyal çalışmacının görünümü nedir? (Özne; habere konu olan işi yapan veya nesne; haberde konu olan işte adı geçen)
- 5) Haberin yayımlandığı yayının dağıtımını nedir?
- 6) Haber neyle ilgilidir?

3. Bulgular

Tablo 1. Haberlerin yayın türüne göre dağılımı

Yazılı Basın	Haber/ Köşe Yazısı	Yüzde
Gazete	2196	% 95,89
Gazete Eki	52	% 2,27
Dergi	42	% 1,84
Toplam	2290	% 100

Sosyal hizmet uzmanları / sosyal çalışmacıların içinde bulunduğu içeriğin büyük bir çoğunluğunu haberler oluşturmaktadır. Bu bağlamda sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacıların içinde bulunduğu içeriğin büyük bir çoğunluğu gazetelerde yer almaktadır.

Tablo 2. Haberlerin yayımlandığı yazılı basının yayın dağılımı

Yayın	Yayın Dağılımı	Yüzde
Ulusal	231	% 9,87

Yerel	2006	% 87,86
Kıbrıs	53	% 2,27
Toplam	2290	% 100

Sosyal çalışmacıların yer aldığı içeriklerin büyük bir çoğunluğu yerel basındadır.

Tablo 3. Sosyal hizmet alanlarına göre haberlerin dağılımı

Alan	Sayı	Yüzde
Sağlık	559	% 24,83
Adli	134	% 5,74
Çocuk	233	% 9,46
Engelli	248	% 11,02
Yaşlı	107	% 4,75
Kadın	205	% 8,93
Bağımlılık	258	% 11,46
Afet	11	% 0,48
Aile	63	% 2,79
Yerel	33	% 1,03
Sosyal Hizmet	97	% 4,31
Yoksul	9	% 0,39
Diğer	120	% 5,34
İstihdam ile ilgili	213	% 9,47
Toplam	2290	% 100

Sosyal çalışmacıların içinde bulunduğu haberlerin büyük bir çoğunluğunun sağlık ile ilgili olduğu görülmektedir. Sağlıkla ilgili haberler toplum ruh sağlığı, sağlıkla ilgili eğitimler, sağlıkla ilgili hizmetlerin tanıtımıyla ilgili haberlerdir. Çocuk, engelli ve yaşlılarla ilgili haberlerde de sağlıkla ilgili benzer bir durumun bulunduğu görülmektedir.

Tablo 4. Haberlerde sosyal çalışmacı/sosyal hizmet uzmanlarının rol ve işlevleri

Mesleki Roller	Sayı	Yüzde
Toplum Eğitimi	756	% 33,02
Proje	62	% 2,70
Bilgilendirme	104	% 4,54
Suç	12	% 0,48
Sivil Toplum	28	% 1,23
Organizasyon	43	% 1,89
Savunuculuk	26	% 1,14
Diğer	14	% 0,62
Rolü Tanımlanmamış	1245	% 54,39
Toplam	2290	% 100

Sosyal çalışmacılar topluma ilgili çalışmalar gerçekleştirdiklerinde yazılı basında yer almaktadır. Bu bağlamda toplum eğitimleri (paneller, konferanslar vb.) proje çalışmaları, organizasyonla ilgili işler, basın yoluyla bilgilendirme (demeç verme) gibi işlevlerin haber değeri taşıyabildiğini söylemek mümkündür. Ayrıca sosyal

çalışmacıların sadece adının geçtiği (istihdam haberleri, siyasi demeçler, hizmet tanıtımıyla ilgili) haberlerin, analize tabi tutulan haberlerinin çoğunluğunu oluşturduğu söylemek mümkündür. Öte yandan haberlerin 1190'unda meslek elemanları sosyal hizmet uzmanı, 1100'ünde ise sosyal çalışmacı olarak geçmektedir. Bu bağlamda her iki ismin de yazılı basında kullanıldığını söylemek mümkündür.

Tablo 5. Ulusal basında çıkan haberlerin sosyal hizmetlerin alanlarına göre dağılımı

Konu	Sayı	Yüzde
Çocuk	53	% 22,94
Bağımlılık	22	% 9,52
Adli	32	% 13,86
Kadın	43	% 18,62
Sağlık	57	% 24,68
Diğer	24	% 10,38
Toplam	231	% 100

Ulusal basında sosyal hizmet alanlarına göre haberlerin büyük bir çoğunluğu sağlıkla ilgilidir. Öte yandan çocuklarla ilgili haberler (ihmal -istismar vb.) ve kadın (kadına yönelik şiddet, cinayetler vb.) Haberlerinde de sosyal çalışmacılar yer almaktadır.

Tablo 6. Ulusal basında çıkan haberlerin sosyal çalışmacı/sosyal hizmet uzmanlarının mesleki rol ve işlevlerine göre dağılımı

Konu	Sayı	Yüzde
Savunucu	12	% 5,20
Eğitici	12	% 5,20
STK temsilcisi	20	% 8,65
Demeç	15	% 6,49
Adı Geçen	172	% 74,46
Toplam	231	% 100

2018-2019 yılı içinde bir sosyal çalışmacının, çalıştığı bir hastanede adölesan gebeliklerin bildirilmemesi ile ilgili ihbar mekanizmasını işletmesi ulusal basında haber konusu olmuştur. Öte yandan akademisyenlerin, sosyal çalışmacıların çeşitli konularla ilgili yapmış oldukları açıklamalar da ulusal basında haber olarak yer almıştır.

Sosyal çalışmacılara ilişkin haberlerin büyük bir bölümünde sosyal çalışmacılar, olumlu şekilde haberleştirilmiştir. Öte yandan suça karışan sosyal hizmet uzmanları / sosyal çalışmacıların olduğu (örn. yasa dışı bahis sitesi operasyonunda yakalanan ve kendisinin sosyal hizmet uzmanı olduğunu belirten kişinin haberleştirilmesi veya zimmetine para geçirme gibi) on bir haber dışında sosyal çalışmacılar olumlu olarak haberleştirilmiştir. Öte yandan, içinde sosyal hizmet uzmanı / sosyal çalışmacı geçen haberlerin sadece 964'ünde sosyal çalışmacılar haberin öznesidir.

İçinde sosyal çalışmacı / sosyal hizmet uzmanı geçen haberleri dokuz başlıkta sınıflamak mümkündür:

1. Hizmet tanıtımı veya kurumla ilgili haberler:

İçinde sosyal çalışmacı / sosyal hizmet uzmanı geçen haberlere dair birinci kategori hizmet tanıtımı veya kurum tanıtımıyla ilgili haberlerdir. Yazılı basında haber değeri olan hizmet / kurum tanıtımıyla ilgili haberlerde sosyal çalışmacıların adı da geçmektedir.

“Evde sağlık hizmetlerinin tamamı Büyükşehir Belediyesi tarafından ücretsiz olarak gerçekleştirilirken, örnek çalışmada 1 doktor, 3 hemşire, 5 acil tıp teknisyeni, 1 yaşlı bakım teknikeri, 1 sosyal hizmet uzmanı... görev yapıyor” (Büyükşehir’den, evde sağlık hizmeti, Van, 22.10.2019)

“Bilgisayar odası ve kütüphanesi ile bir ilim yuvası olmasını planladığımız Mahalle Evlerimiz sosyal hizmet uzmanı eğitimleri, söyleşiler, yarışmalar, münazaralar, turnuvalar, kulüp çalışmaları, kültürel geziler, Kur’an kursları ve bilgisayar dersleri ile tam donanımlı bir eğitim merkezi kimliğine de sahip olacak” (Başkan Tahsin Babaş: 20 Mahalle evi yapacağız, Karabük Haber, 18.01.2019)

2. Danışanlarla ilgili haberler:

İçinde sosyal çalışmacı / sosyal hizmet uzmanı geçen haberlere ilişkin ikinci kategori danışanlarla ilgili haberlerdir. Bu haberlerde sosyal çalışmacılar, danışanlara yönelik, özellikle belirli günler (Çocuk Hakları Günü, 25 Kasım Kadına Şiddetle Mücadele Günü, Toplum Ruh Sağlığı Günü) çerçevesinde düzenlenen etkinliklerde sosyal çalışmacılar, ya danışanlarla ilgili yapmış oldukları çalışmalar ya da ev ziyaretleri gibi mesleki uygulamalar doğrultusunda haber konusu olmaktadır.

“İl Sağlık müdürlüğü Sosyal Hizmet Uzmanı Gamze E.’ de; “Halk Sağlığı Haftası sebebiyle etkinlikler gerçekleştiriyoruz. Özellikle son dönemde kadına yönelik şiddetle alakalı çıkan haberlere farkındalık oluşturmak hem de kadın cinayetlerine farkındalık oluşturmak amacıyla böyle bir şey yapmak istedik” (Kadına şiddet konusuna dilek ağacında dikkat çektiler, Bayburt Havadis, 05.09.2019).

3. Yasal düzenlemeler:

İçinde sosyal çalışmacı / sosyal hizmet uzmanı geçen haberlerle ilgili üçüncü kategori yasal düzenlemelere ilişkin talepler ve yasal düzenlemeler konulu haberlerdir. Haberlere konu olan yasa önerisinde veya yasal düzenlemede tanımlanan görevleri yerine getiren profesyoneller arasında sosyal çalışmacıların da adı geçmektedir.

“...aile mahkemelerinde, Adalet Bakanlığınca adliyelerde görevlendirilen psikolog, pedagog ve

sosyal çalışmacılardan yararlanılacak” (Birinci Yargı Paketi Kabul Etti, Hudut, 21.10.1019)

“...psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacıların görevlendireceği müdürlüklerde, uzmanlar tarafından tüm süreci kapsayacak şekilde mağdurlara psikolojik destek verilecek” (Adalet Bakanlığı Suç Mağdurları İçin Yeni Dönemi Başlatıyor, Ankara 24 Saat, 17.12.2018)

4. Toplum eğitimi ile ilgili haberler:

İçinde sosyal çalışmacı/ sosyal hizmet uzmanı geçen haberlere ilişkin dördüncü kategori eğitim ile ilgili haberlerdir.

“... Sosyal Çalışmacı Ali Emre K. Evlilikte Hukuk sunumlarını gerçekleştirirken, Öğretmen Esra Y., Evlilikte İletişim ve Yaşam Becerileri konulu sunumlarını gerçekleştirdi” (1582 Kursiyer Uzman Erbaşa “Evlilik Öncesi Eğitim Semineri Verildi. Safranbolu’da Son Söz, 17.12.2018)

5. Projelerle ilgili haberler:

İçinde sosyal çalışmacı/ sosyal hizmet uzmanı geçen haberlere dair beşinci kategori projeler ile ilgili haberlerdir. Sosyal çalışmacılar proje kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerle ilgili haberlerde veya projeleri tanıtan haberlerde proje yöneticisi, proje çalışmanı olarak yer almaktadır.

“Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığında Sosyal Hizmet Uzmanı Mehmet Y., projenin 2 aydır uyguladığı her hafta en az 2 farklı öğrencinin evinde kütüphane oluşturduklarını aktardı” (Kitap kurdu köy çocuklarının evine kütüphane. Haberde Denge, 24.03.2019)

6. Adli haberler:

İçinde sosyal çalışmacı / sosyal hizmet uzmanı geçen haberlere dair altıncı kategori adli konularla ilgili haberlerdir. Sosyal çalışmacılar, adli bir olayla ilgili mesleki uygulamalar (ifade alma, değerlendirmede bulunma) gerçekleştirdiklerinde haberlere konu olabilmektedirler.

“...milleti derinden yaralayan hadiseyle ilgili bir klinik psikolog, psikolog ve sosyal hizmet uzmanı görevlendirildiğini açıklayan Selçuk...” (O Sapık Yakalandı, Yeni Şafak, 26.04.2019)

Bu konuyu bir başka haberle örneklendirmek mümkündür:

“Uşak 5. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen davaya bazı mağdur çocuklar ile bazı tutuksuz sanıklar, avukatlar, tanıklar ve küçük yaşta çocukların ifadelerine eşlik etmek için amacıyla sosyal çalışmacı katıldı.” (Koruma altındaki çocuklara yönelik cinsel taciz ve şiddet davası, Ege’de Yenigün, 07.12.2018)

Öte yandan sosyal çalışmacılar adli bir olaya karıştıklarında da haberlere konu olabilmektedir.

“... Polis hücre evine girdiğinde evde sosyal hizmet uzmanı olduğunu ileri süren B.A. isimli bir kadını da buldu. Kadını da gözaltına alan polis, yaptığı araştırmada zanlının bir sosyal medya hesabından yasa dışı bahis şebekesinin finans işlerini kontrol ettiği belirledi” (Peruklu Bahis Şebekesi Çökertildi, Adana Çukurova Metropol,11.11.2019)

7. **İstihdam ile ilgili haberler:** İçinde sosyal çalışmacı/ sosyal hizmet uzmanı geçen haberlerle ilgili yedinci kategori istihdam haberleridir. “*Kamuda İstihdam Müjdesi*”, “*12 Bin Sağlıkçı Alınacak*” gibi haberlerde istihdam edilecek meslek elemanları arasında sosyal çalışmacıların adı da geçmektedir.

“Bakan koca yaptığı açıklamada,6 bin 835’i hemşire...sosyal çalışmacı, biyolog gibi unvanlarda atama yapıldı” (Bakan Koca: 12 bin yeni çalışanı yerleştirmesi yapıldı. Önce Vatan, 29.08.2019)

8. **Siyasilerin demeçleri:** İçinde sosyal çalışmacı / sosyal hizmet uzmanı geçen haberlere ilişkin sekizinci kategori siyasilerin demeçleridir. Siyasiler yapmış oldukları açıklamalarda sosyal çalışmacılardan da bahsetmektedir.

“ uyuşturucuya karşı danışmanlık ve takip merkezlerinin sayısını arttıracamız, klinik psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve eski bağımlılıklardan oluşan rehber ekibin işbirliği ile...” (Çay Uyuşturucu Sorununa Dikkat Çekti,Polatlı Postası, 26.02.2019)

9. **Sivil toplum çalışanı olarak meslek elemanı:** İçinde sosyal çalışmacı / sosyal hizmet uzmanı geçen haberlere yönelik dokuzuncu ve son kategori sivil toplum çalışanı olarak sosyal hizmet uzmanı / sosyal çalışmacılardır. Başta Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği olmak üzere çeşitli sivil toplum örgütlerinde ve sendikalarda görev alan sosyal çalışmacıların tek başlarına veya diğer sivil toplum örgütü temsilcileriyle gerçekleştirdikleri basın açıklamaları veya sivil toplum örgütünün gerçekleştirdiği çalışmalar haberleşebilmektedir.

“Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Bursa Şube Başkanı Didem Demircan, toplumun ruh sağlığı açısından yasanın bir an önce çıkartılması gerektiğine dikkat çekti.” (Ruh Sağlığı Yasası Bekleniyor. Bursa’da Meydan, 25.01.2019)

Dokuz başlık dışında diğer haberler olarak adlandırılabilir haberler de bulunmaktadır. Bu

haberler, tayin, evlenme gibi özel hayatla ilgili haberlerdir.

“Çankırı Şehit ve Gazi Aileleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı Gazi Yüksel T.’nin oğlu TRT Yayın Şefi İsmail T., Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü sosyal çalışmacı Zeliha E. ile hayatını birleştirdi” (Teke Ailesinin Mutluluğu, Doğruyol Gazetesi, 10.09.2019)

4.Sonuç

Sosyal çalışmacıların yazılı basındaki görünümünü iki kategoride açıklamak mümkündür. Birinci kategori, sosyal çalışmacıların adının geçtiği ancak sosyal çalışmacıların mesleki rolleriyle yer almadığı (hizmet / kurum tanıtımı, yasa düzenlemeleri, siyasi demeçler gibi) haberlerdir. İkinci kategori ise sosyal çalışmacıların mesleki rolleriyle (toplum eğitimi, organizasyon, proje yöneticiliği, sivil toplum kuruluşu) yer aldığı haberlerdir. İçinde sosyal çalışmacıların adının geçtiği haberlerin büyük bir çoğunluğunun birinci kategori çerçevesinde değerlendirilebileceğini, bu bağlamda da sosyal çalışmacıların haberlerin öznesi olmadığını söylemek mümkündür.

Sosyal çalışmacılar büyük ölçüde yerel basında yayınlanan haberlere konu olmaktadır. Yerel basında sosyal çalışmacılarla ilgili haberlerin yer almasının bir konunun haber olması ile ilgili ölçütlerden biri olan yakınlık ile alakalı olduğu düşünülmektedir. Bir kurumun toplantı yapması, ulusal basın için haber değeri taşımazken, yerel basın için haber konusu olabilmektedir. Aynı durum eğitim çalışmaları için de geçerlidir. Sosyal çalışmacılar tarafından eğitim verilmesi yerel basında haber olabilirken, ulusal düzeyde bir eğitim programının haber olabilmesi için daha büyük kitleleri veya tüm ulusu etkileyebilir nitelikte olması gerekmektedir.

Sosyal çalışmacıların haberlere daha çok konu olan mesleki rolleri toplumla sosyal çalışma ile ilgilidir. Sosyal çalışmacıların toplumla temas etmediği sürece haberlerin öznesi olamadığı görülmektedir. Bu çerçevede, sosyal çalışmacıların yazılı basında görünümünün artması için topluma yönelik mesleki uygulamalar gerçekleştirmeleri gerektiği düşünülmektedir.

Araştırma bulguları doğrultusunda sosyal çalışmacıların yazılı basında negatif bir dille haberleştirilmediğini söylemek mümkündür. Öte yandan sosyal çalışmacılar bir yıl içinde yayımlanan haberlerin sadece 2460’ında yer almaktadır ve haberlerin öznesi değildir. Bu bağlamda araştırma bulguları farklı ülkelerde yapılan sosyal çalışmacıların basında temsiliyle ilgili araştırma bulgularından farklıdır. Bu durumun Türkiye’de sosyal çalışma mesleğinin tanınmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bolgün ve Şahin (2018) tarafından yapılan Türkiye’de sosyal çalışma ile ilgili kamuoyunun algı ve tutumlarına dair araştırmada da ortaya konulduğu

üzere araştırmaya sosyal çalışma mesleği ülkemizde kamuoyu tarafından tanınan bir meslek değildir. Bu durumu, araştırmaya katılanların iyi bir ücret, iş garantisi, işin kaza ve ölüm riski içermemesi gibi unsurlara göre meslekleri sıraladıkları “Türkiye’de Çalışma Yaşamı ve Mesleklerin İtibarı Araştırması”nda da görmek mümkündür. Araştırmada 126 meslek içinde birinci sırada tıp doktoru bulunurken, 4. sırada öğretmen, 12. Sırada psikolog, 21. sırada hemşire, 35.sırada sosyolog, 36.sırada halkla ilişkiler uzmanı yer almaktadır. Sosyal çalışmacılar ise listenin 49.sırasındadır. (Türkiye Sosyo-Ekonomik Statü Endeksi Projesi, 2016).

Hem toplumda sosyal çalışma mesleğinin bilinirliğinin artırılması hem de kamuoyunda sosyal çalışma mesleğine dair pozitif bir bakış açısının gelişmesi için sosyal çalışmacıların yazılı ve görsel basında daha fazla yer alması elzemdir. Bu bağlamda medya ile olan ilişkiler konusunda sosyal çalışmacıların çeşitli roller üstlenmesinin, medya ile ilişkilerin mesleki uygulamaların bir parçası haline getirilmesinin ve medya temsilcileriyle daha fazla etkileşim içinde bulunulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Adana Çukurova Metropol. “Peruklu Bahis Şebekesi Çökertildi”. (11.11.2019)
- Aldridge, M., (1990) Social work and the news media: A hopeless case? *British Journal of Social Work*, 20, p.611-625.
- Ankara 24 Saat. ”Adalet Bakanlığı Suç Mağdurları İçin Yeni Dönemi Başlatıyor” (17.12.2018)
- Aydın, H., A., Taş, E., İ.(2016). Kamu yönetiminde halkla ilişkiler: kavramlar, kurumlar, uygulamalar. 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yay.
- Balcı V, E. (2010). Haber değer etmenleri açısından geleneksel ve internet gazeteciliğinin karşılaştırılması (Yüksek Lisans) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bayburt Havadis “Kadına şiddet konusuna dilek ağacında dikkat çektiler,” (05.09.2019)
- Bursa’da Meydan.”Ruh Sağlığı Yasası Bekleniyor”(25.01.2019)
- Bolgün, C., Şahin, F. (2018). *Public perception and attitudes about social work in Turkey. International Social Work*, 002087281877410.doi:10.1177/0020872818774105
- Devran, Y. (2010). *Haber söylem ideoloji* İstanbul: Hiperlink Doğruyol Gazetesi. “Teke Ailesinin Mutluluğu” 10.09.2019 Ege’de Yenigün. Koruma altındaki çocuklara yönelik cinsel taciz ve şiddet davası (07.12.2018)
- Franklin, B. (2014). *Social Work, the Media and Public Relations (Routledge Revivals). Social Work, the Media and Public Relations (Routledge Revivals).* <https://doi.org/10.4324/9781315794341>
- Gibelman, M. (2004). Television and the public image of social workers: Portrayal or betrayal?. *Social work*, 49(2), 331-334.
- Güz, N.(2006). Haberde Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları. Ankara: Nobel Basım Yay.
- Haberde Denge .“Kitap kurdu köy çocuklarının evine kütüphane.”(24.03.2019)
- Hudut.”Birinci Yargı Paketi Kabul Etti” (21.10.1019)
- Karabük Haber. “Başkan Tahsin Babaş: 20 Mahalle evi yapacağız.”(18.01.2019)
- Karahisar, T.(2012). Türkiye’de Medya Sektörü ve Gazeteciler. Bursa: Ekin Yayınları
- LeCroy, C. W., & Stinson, E. L. (2004). The public's perception of social work: Is it what we think it is?. *Social Work*, 49(2), 164-174.
- Mora, N. (2008). Medya ve kültürel kimlik. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1).
- Tengilimoğlu, D., Öztürk, Y. (2016). İşletmelerde halkla ilişkiler: tanıtma, imaj yönetimi, kurumsal itibar yönetimi. Seçkin Yay.
- Önce Vatan .”Bakan Koca: 12 bin yeni çalışanın yerleştirilmesi yapıldı” (29.08.2019)
- Örs,Ş.(2018). Kadına yönelik şiddet olgusu ve yazılı basında temsili üzerine bir araştırma (Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı, İzmir.
- Polatlı Postası. Çay Uyuşturucu Sorununa Dikkat Çekti (26.02.2019)
- Reid, W. J., & Misener, E. (2001). Social work in the press: a cross-national study. *International journal of social welfare*, 10(3), 194-201.
- Safranbolu’da Son Söz ”1582 Kursiyer Uzman Erbaşa Evlilik Öncesi Eğitim Semineri Verildi”(17.12.2018)
- Tokgöz, O. (1981). Temel Gazetecilik. Ankara: SBF Basın Yayın Yüksek Okulu Basımevi
- Türk, G. D. (2013). Demokrasinin dördüncü kuvveti yeni medya teknolojileri. *XVIII. Türkiye’de İnternet Konferansı, İNETD.*
- Türkiye Sosyo-Ekonomik Statü Endeksi Projesi (2016). Türkiye mesleki itibar skalası. <http://turkeyses.net/?s=mesleki+itibar> adresinden alınmıştır.
- Van. Büyükşehir’den, evde sağlık hizmeti (22.10.2019)
- Vardarlıer, P , Zafer, C . (2019). Medya ve Toplum. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 22 (2), 355-361 . DOI: 10.29249/selcuksbmyd.472210
- Wimmer, D. W., Dominick, R. J (2007). İçerik çözümlemesi. medya metinlerini çözümlemek: İçerik göstergebilim ve söylem çözümleme yöntemleri İçinde. Ed: G. S. Atabek, Ü. Atabek, Ankara: Siyasal Kitabevi
- Yeğen, C. (2014). Medyanın kamuoyu oluşturma ve gündem belirleme rolü üzerine: Sarai Sierra haberleriyle oluşturulan yapay gündem, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12, 21-46.
- Yıldırım, A. Şimşek, H. (2016). Nitel Araştırma Yöntemleri: Sosyal Bilimlerde. Ankara: Seçkin Yay.
- Yılmaz, M . (2013). Medya ve siyaset ilişkilerinin kamuoyu üzerindeki etkileri: KKTC örneği. *İnsan ve Toplum*

Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 2 (2), 230-252. Eriřim Adresi: <http://www.itobiad.com/tr/issue/8756/109249>
Zugazaga, C. B., Surette, R. B., Mendez, M., & Otto, C. W. (2006). Social worker perceptions of the portrayal of the profession in the news and entertainment media: An exploratory study. *Journal of Social Work Education*, 42(3), 621-636.

Not

Bu araştırmada doküman inceleme yöntemi kullanıldığından etik kurul iznine ihtiyaç duyulmamıştır.

Fon

Bu çalışmanın gerçekteştirilmesinde herhangi bir fondan faydalanılmamıştır.

Yazar Biyografisi

Umut Yanardağ, Dr., T.C. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Toplumla sosyal çalışma, ekoloji, etik gibi konularda çalışmalar yapmaktadır.